

Editori a práce s textem

Editor(ka) je klíčovou součástí vznikajícího textu. Svým způsobem zastupuje čtenáře, protože mu musí být text srozumitelný. Klade proto doplňující otázky, na které autor(ka) musí odpovědět.

Editor(ka) je partner(ka), který má na rozdíl od autorů/autorek odstup od textu:

„When a good editor or another reader gives you feedback, listen hard to everything she or he says. This is not a time to protect your ego; it's an opportunity to reexplore your story and force yourself to delve even deeper.“

Anne Hull, redaktorka Washington Post oceněna řadou cen.

S editorem/editorkou je nutné mluvit ještě před započítím práce na textu. Oba musejí rozumět tomu, co je cílem textu.

"Make sure that editor-reporter conversations happen before, during, and after the reporting process. Part of reporter`s job is to make sure the editor understands what`s happening."

Jack Hart, editor, učitel psaní, který redigoval texty, které mimo jiné získaly dvakrát Pulitzerovu cenu.

Nejčastější otázky editorů/editorek:

- How do we know this?
- Why should the reader believe this?
- What is the assumption behind this sentence?
- If the story says that a certain event may raise questions in people`s minds, who suggested that? The reporter? A source? A citizen?

PŘÍPRAVA TEXTU

First the idea. Then the words. Než se začne psát text, je nutné si říct: co tím chci sdělit? Je tam nějaké univerzální sdělení? Je to aktuální? To je nutné si opakovat i při psaní. What is this story about? Does this specific story also have universal meaning? Is the story also timely?

Bez pořádné rešerše není článek. Než se vydáte do terénu, musíte vědět o čem píšete a s kým by bylo dobré mluvit. Report before you report.

Čím více zdrojů, informací či svědků, tím lépe. Nemusí být v textu, ale vy budete v obraze.

Toto jsou pokyny či jakýsi průvodce psaním, který se učí na Columbia University:

Nejdříve sami porozumějte tématu, o kterém píšete. Až pak začněte psát.

Pište ve chvíli, kdy víte, co chcete sdělit.

Neříkejte, ukažte.

Dobré citáty a živé momenty zařaďte na začátek textu.

Používejte přesná slova a obrazotvorná slovesa.

Vyhýbejte se nadužívání zbytečných přívlastků a podobných prázdných spojení.

Vyhýbejte se soudům a závěrům. Nechte mluvit fakta.

Nevznášejte v textu otázky, na které nejste schopni v článku odpovědět.

Pište jednoduše, stručně, poctivě a rychle.

SROZUMITELNOST

Pokud něčemu v tématu nerozumíte vy, čtenář už vůbec ne. It is impossible to write for the public unless you understand what you are writing about.

Comprehension precedes clarity.

Don't write writing. Don't make the purpose of your writing clever prose. Your job is to communicate information.

Pište jednoduše, srozumitelně.

Zakladatel a dlouholetý šéfredaktor New Yorker Harold Ross zakázal v týdeníku používat „věty, kterým by nerozuměl čtrnáctiletý člověk.“ Podobně to mají v manuálu The Economist.

Když se nedá v několika větách říct o čem je článek, někde je chyba.

BEZ EMOCÍ

Autor(ka) nikdy nesmí být emotivní a osobní vůči lidem, o kterých píše.

Pište s vědomím, že dotyčné druhý den potkáte a budete se jim muset podívat do očí.

DETAILLY

Platí základní pravidlo: Neříkej ale ukaž. Show, Don`t tell.

Tady přebírám uvedený příklad dvou pasáží, první novinář říká, že rodiče jsou zdrceni, druhý nám to ukazuje.

1.: „Zármutkem zdrcení rodiče během ceremonie plakali.“

2.: „Rodiče plakali tiše. Paní Franklinová se opírala o svého muže, aby našla oporu.“

Kouzlo je v detailech, ty spouštějí představivost, zároveň zvyšují důvěru čtenáře v autora/autorku. Potvrzuje to, že tématu rozumí.

Klíčový je dobrý nápad. Pojmout text jinak než ostatní

(I obecně probírané téma se dá udělat jinak. Jako ukázkový příklad se dává pokrývání pohřbu JFK. Všechna média psala o tom, kdo kam šel, co řekl atd. Jimmy Breslin z New York Herald Tribune to ale pojal zcela jinak. Našel hrobníka, který JFK pohřbíval a část reportáže napsal o něm. Ten článek jsem našel a tady je úvod textu, který je naprosto geniální.

„Clifton Pollard was pretty sure he was going to be working on Sunday, so when he woke up at 9 a.m., in his three-room apartment on Corcoran Street, he put on khaki overalls before going into the kitchen for breakfast. His wife, Hettie, made bacon and eggs for him. Pollard was in the middle of eating them when he received the phone call he had been expecting. It was from Mazo Kawalchik, who is the foreman of the gravediggers at Arlington National Cemetery, which is where Pollard works for a living. "Polly, could you please be here by eleven o'clock this morning?" Kawalchik asked. "I guess you know what it's for." Pollard did. He hung up the phone, finished breakfast, and left his apartment so he could spend Sunday digging a grave for John Fitzgerald Kennedy.“

ČISTOTA TEXTU

Follow every generality with a specific.

Než odevzdáte text, přečtěte si ho znovu a dejte pryč všechna klišé a otřepané fráze. Zbytečná slova jsou zbytečná. Avoid phrases that sound too familiar. Change that cliché. Eliminate those extra words. Cut as close to the bone as possible.

Většina „nej“ jsou jen novinářské klišé, takže je třeba šetřit slovy jako nejdůležitější, nejzásadnější, největší...

Podobně je třeba šetřit přívlastky jako takovými.

„Spočítejte přívlastky a slovesa; dobrý text bude mít téměř vždy více sloves... O textu, kde je téměř každé podstatné jméno opřené o přívlastek, lze téměř kategoricky prohlásit, že je špatný.“ John Cardi, esejista a spisovatel.

„Whenever you see an adjective, kill it.“ Mark Twain.

Klasická struktura textu s jednoduchým sdělením:

Úvod

Materiál, který vysvětluje a rozšiřuje úvod.

Nezbytný background

Druhotný a méně závažný materiál.

Pokud jde o složitější téma

Úvod: idea A

Vysvětlující materiál. Zpracování, rozvádění ideje A

Druhotný materiál. Podtémata B,C,D,E.

Background

Další rozvádění myšlenky A.

Náležitosti článků

Následují pravidla z The New York Times co by měli redaktoři/redaktorky zkontrolovat před odesláním textu, jde o technickou či přesněji faktografickou stránku článku.

-
1. Zkontrolovali jste dvakrát jestli jsou všechny citáty přesné a v kontextu?

-
2. Zkontrolovali jste publikované internetové adresy, telefonní čísla a neobvyklá jména?

-
3. Zkontrolovali jste, že všichni lidé uvedení v článku mají jméno a příjmení?

-
4. Zkontrolovali jste správně uvedený věk, adresy a tituly?

-
5. Sedí časové odkazy, které v textu uvádíte?

-
6. Je úvod článku dostatečně podepřen zbytkem textu?

-
7. Jsou všechny zúčastněné strany identifikovány a dostaly možnost se vyjádřit?

-
8. Zdokumentovali jste všechny použité informace, takže jsou přesné?

-
9. Máte více zdrojů?